Stockholms läns landsting

7

Ändringar i arbetsordning för landstingsfullmäktige

LS 2016-1193

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2018-03-28

LS 2016-1193

Landstingsstyrelsen

Ändringar i arbetsordning för landstingsfullmäktige

Föredragande landstingsråd: Irene Svenonius

Ärendebeskrivning

Förslag till ändringar i arbetsordningen för landstingsfullmäktige.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att ändra arbetsordningen för landstingsfullmäktige i enlighet med landstingsrådsberedningens förslag till ändrad arbetsordning för fullmäktige i Stockholms läns landsting daterad 23 mars 2018.

Landstingsrådsberedningens motivering

Arbetsordningen för fullmäktige har genomgått en allmän översyn mot bakgrund av den nya kommunallagen som trädde i kraft den 1 januari 2018.

Utöver anpassning till den nya lagens språkbruk föreslås ett antal justeringar för att underlätta fullmäktiges arbete. Inlämning av frågor föreslås tidigareläggas till klockan 07:30 på sammanträdesdagen och motioner föreslås i normalfallet lämnas kl. 18:00 dagen före sammanträdet.

I syfte att hinna med fler frågor föreslås att antalet ordväxlingar mellan frågeställare och svarande kortas ned från tre till två ordväxlingar. I förslaget tydliggörs även regler för repliker vid fullmäktiges sammanträden, bl.a. att högst två replikskiften tillåts per person vid beslutsärenden.

Slutligen föreslås vissa mindre justeringar för att bättre avspegla hur fullmäktige arbetar bl.a. med hänsyn till modern teknik.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande
Förslag till ändrad arbetsordning för fullmäktige i Stockholms läns
Landsting den 23 mars 2018

Irene Svenonius

Gustaf Drougge

Förslag till ändrad arbetsordning för fullmäktige i Stockholms läns landsting

Läsanvisning avseende ändringar:

Paragrafer
Ändringar i paragraftexten har markerats i *kursiv stil* i den nuvarande och föreslagna lydelsen.

Kommentarer
Kommentarerna är i *kursiv stil.* Ändringar i kommentarer har därför markerats med **fet stil** i den nuvarande lydelsen och i den föreslagna lydelsen.

ARBETSORDNING FÖR FULLMÄKTIGE I STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Beslutad av landstingsfullmäktige den 16-17 december 2014, § 176, LS 1410-1211.	Beslutad av landstingsfullmäktige den 8 maj 2018, §…, LS 2016-1193

Utöver det som föreskrivs om landstingsfullmäktige i lag eller annan författning gäller bestämmelserna i denna arbetsordning.

Antalet ledamöter

1 §
Landstingsfullmäktige har 149 ledamöter.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Kommentar 1 § *Enligt 5 kap. **1** § **K**ommunallagen (KL) bestämmer fullmäktige hur många ledamöter som fullmäktige ska ha med beaktande av att antalet ska vara udda och minst 101. Om antalet ersättare finns det bestämmelser i vallagen 2005:837.*	*Kommentar 1 §* *Enligt 5 kap. **5** § **k**ommunallagen **2017:725** (KL) bestämmer fullmäktige hur många ledamöter som fullmäktige ska ha med beaktande av att antalet ska vara udda och minst 101. Om antalet ersättare finns det bestämmelser i vallagen 2005:837.*

När och var sammanträden ska hållas m.m.

2 §
Före utgången av december månad bestämmer fullmäktige dagar för det följande årets sammanträden.

När sammanträdesordningen ska göras upp måste beaktas att vissa regelmässigt återkommande frågor ska avgöras inom bestämda tider. Således ska val till olika förtroendeuppdrag ske före utgången av december månad före mandatperiodens början. Budgeten ska bestämmas före utgången av juni månad. Även beslut med anledning av revisionsberättelse ska fattas före utgången av juni månad året näst efter det som revisionen avser.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Ordföranden bestämmer tid för sammanträdens början och slut. Normalt bör sammanträde börja kl. 10.00 och avslutas när *föredragningslistan* är genomgången. Interpellationer behandlas mellan kl. 10.00 och 12.00. Frågor behandlas mellan kl. 12.00 och 13.00. Behandling av beslutsärenden inleds kl. 13.00.	Ordföranden bestämmer tid för sammanträdens början och slut. Normalt bör sammanträde börja kl. 10.00 och avslutas när *dagordningen* är genomgången. Interpellationer behandlas mellan kl. 10.00 och 12.00. Frågor behandlas mellan kl. 12.00 och 13.00. Behandling av beslutsärenden inleds kl. 13.00.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Kommentar 2 § *Enligt 5 kap **7** § KL bestämmer fullmäktige när ordinarie sammanträden ska hållas. Sammanträde ska även hållas om styrelsen eller minst en tredjedel av fullmäktiges ledamöter begär det eller om ordföranden anser att det behövs.* *Det bör inte påbörjas någon behandling av en ny interpellation efter kl. 11.45. Påbörjad interpellationsdebatt som inte har*	*Kommentar 2 §* *Enligt 5 kap **12** § KL bestämmer fullmäktige när ordinarie sammanträden ska hållas. Sammanträde ska även hållas om styrelsen eller minst en tredjedel av fullmäktiges ledamöter begär det eller om ordföranden anser att det behövs.* *Det bör inte påbörjas någon behandling av en ny interpellation efter kl. 11.45. Påbörjad interpellationsdebatt som inte har*

hunnit avslutas kl. 12.00 bör ajourneras till dess att samtliga beslutsärenden behandlats.	*hunnit avslutas kl. 12.00 bör ajourneras till dess att samtliga beslutsärenden behandlats.*

3 §
Om sammanträde ej kan slutföras på utsatt dag ska det fortsätta genast eller vid senare tidpunkt. Om sammanträde ska fortsätta vid senare tidpunkt, bestämmer och tillkännager ordföranden genast ny tid och plats för det fortsatta sammanträdet. Vid fortsatt sammanträde får nya ärenden inte tas upp.

Extra sammanträde ska hållas om styrelsen eller minst en tredjedel av fullmäktiges ledamöter begär det eller om ordföranden anser att det behövs.

En begäran om extra sammanträde ska göras skriftligen hos ordföranden och ska undertecknas av de förtroendevalda som begär extra sammanträde samt innehålla uppgift om det eller de ärenden som önskas behandlade på det extra sammanträdet.

4 §
Sammanträden hålls i Landstingshuset i Stockholm eller på annan plats, som bestäms av ordföranden.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
***Föredragningslistor* och handlingar** **5 §** *Nytt stycke* Ärende som fullmäktige ska behandla ska uppföras på *föredragningslista* så snart landstingsstyrelsen yttrat sig. Handlingar i ärendena *ska* tillställas ledamöter och ersättare, i för dem läsbar form, samtidigt med *föredragningslistan*.	***Kallelse, dagordning* och handlingar** **5 §** *Varje ledamot och ersättare kallas till sammanträde enligt 5 kap. 15 § KL. Dagordningen är en del av kallelsen.* Ärende som fullmäktige ska behandla ska uppföras på *dagordning* så snart landstingsstyrelsen yttrat sig. Handlingar i ärendena *bör* tillställas ledamöter och ersättare, i för dem läsbar form, samtidigt med *kallelsen/dagordningen*.

Kommentar 5 § ***Med handlingar i andra stycket ovan avses pappershandlingar, handlingar i elektroniskt format eller handlingar som kan läsas på annat sätt.***	***Kommentar 5 § utgår***

Kungörelse om sammanträden m.m.	**Tillkännagivande om sammanträden m.m.**
6 § *Kungörelse* om sammanträde med landstingsfullmäktige utfärdas enligt bestämmelserna i 5 kap. *8 §* KL. Tillkännagivande i ortstidning enligt 5 kap. 10 § KL ska innehålla uppgifter om de ärenden som ska avgöras genom beslut samt om besvarande av interpellationer som ej bordlagts. *Beslutsärenden* behandlas i den ordning de tagits upp i *kungörelsen*. Fullmäktige får dock besluta om ändring av ordningsföljden.	6 § *Tillkännagivande* om sammanträde med landstingsfullmäktige utfärdas enligt bestämmelserna i 5 kap. *13 och 14 §§* KL. Tillkännagivande *på landstingets anslagstavla* ska innehålla uppgifter om de ärenden som ska avgöras genom beslut samt om besvarande av interpellationer. *Ärenden* behandlas i den ordning de tagits upp i *tillkännagivandet*. Fullmäktige får dock besluta om ändring av ordningsföljden.
Kungörelse om sammanträde, vid vilken revisionsberättelse framläggs, ska minst en vecka före sammanträdet även tillställas de revisorer som framlagt berättelsen.	*Tillkännagivande* om sammanträde, vid vilken revisionsberättelse framläggs, ska minst en vecka före sammanträdet även tillställas de revisorer som framlagt berättelsen.
Har enligt 3 § arbetsordningen tid bestämts för fortsatt sammanträde ska *kungörelse* om sammanträdet utfärdas med uppgift om de beslutsärenden som inte slutbehandlats. Om *kungörelse* inte hinner utfärdas ska frånvarande ledamöter underrättas om tiden genom förvaltningens kansli. Till frånvarande hänförs även ledamot, som företrätts av ersättare.	Har enligt 3 § arbetsordningen tid bestämts för fortsatt sammanträde ska *tillkännagivande* om sammanträdet utfärdas med uppgift om de beslutsärenden som inte slutbehandlats. Om *tillkännagivande* inte hinner utfärdas ska frånvarande ledamöter underrättas om tiden genom förvaltningens kansli. Till frånvarande hänförs även ledamot, som företrätts av ersättare.

Kommentar 6 § *Tillkännagivandet **i ortstidning** avseende interpellationer ska innehålla uppgift om interpellationsnummer, interpellant samt ämnesområde för interpellationen.*	*Kommentar 6 §* *Tillkännagivandet **på anslagstavlan** avseende interpellationer ska innehålla uppgift om interpellationsnummer, interpellant samt ämnesområde för interpellationen.* ***Sedan den 1 januari 2018 har landstinget en digital anslagstavla på sin webbplats enligt 8 kap. 9-10 §§ KL.***

Närvaro- och yttranderätt vid fullmäktiges sammanträden

7 §
Rätt att närvara och delta i fullmäktiges överläggningar men ej i besluten har, även om de ej är ledamöter i fullmäktige,

1. landstingsråd

2. ordföranden samt 1:e och 2:e vice ordförande i landstingsstyrelsen

3. ordföranden eller vice ordföranden i en nämnd vars verksamhetsområde ett ärende berör

4. vid interpellationer och frågor den personkrets som anges under §§ 17 och 18

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
5. revisor vid behandling av årsberättelse, delårsrapporter och revisionsberättelse för den verksamhet som hans uppdrag avser	5. revisor vid behandling av årsberättelse, delårsrapporter och revisionsberättelse för den verksamhet som uppdrag*et* avser
Ny punkt	6. *revisors sakkunniga biträde vid behandlande av revisionsberättelse för den verksamhet som uppdraget avser.*

Kommentar 7 § *Enligt KL 5 kap. **21** § får fullmäktige besluta att även andra än ledamöter ska ha rätt att delta i överläggningarna men inte i besluten. Fullmäktige kan, såsom det skett i 7 § arbetsordningen, besluta om detta generellt men även besluta i enskilda fall.*	*Kommentar 7 §* *Enligt KL 5 kap. **40** § får fullmäktige besluta att även andra än ledamöter ska ha rätt att delta i överläggningarna men inte i besluten. Fullmäktige kan besluta om detta generellt men även besluta i enskilda fall.*

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Ordning vid sammanträdena **8 §** Om någon talare avlägsnar sig från ämnet för överläggningen och efter tillsägelse inte rättar sig, får ordföranden ta ifrån talaren ordet. I övrigt får ingen avbryta en talare under ett anförande. *Ordföranden bör aktivt leda debatten så att båda talarstolarna utnyttjas parallellt. Företrädesvis gäller detta frågor och interpellationer, men även andra debatter.* *Nytt stycke*	**Ordning vid sammanträdena** **8 §** *Ordföranden bör aktivt leda debatten.* Om någon talare avlägsnar sig från ämnet för överläggningen och efter tillsägelse inte rättar sig, får ordföranden ta ifrån talaren ordet. I övrigt får ingen avbryta en talare under ett anförande. *Första delen av stycket flyttad till inledningen av första stycket 8 §, resten utgår.* *Uppstår oordning som ordföranden inte kan avstyra, får ordföranden ajournera eller upplösa sammanträdet.*

Tillfällig ordförande
9 §
År då allmänna val av ledamöter i landstingsfullmäktige har ägt rum tjänstgör som ordförande, intill dess val av fullmäktiges presidium förrättats, den som varit ledamot i fullmäktige längst tid – ålderspresident. Om två eller fler varit ledamöter lika lång tid, har den till levnadsåren äldste företräde.

Om varken ordförande eller vice ordförande kan närvara vid ett sammanträde utövas ordförandeskapet av den som varit ledamot längst tid, intill dess fullmäktige utsett ordförande för sammanträdet. Om två eller fler varit ledamöter lika lång tid, har den till levnadsåren äldste företräde.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Val till *förtroende*uppdrag **10 §** År då allmänna val av ledamöter i landstingsfullmäktige ägt rum förrättar det nyvalda fullmäktige vid sitt första möte val av 1. fullmäktiges ordförande samt förste och andre vice ordförande, som tillsammans utgör fullmäktiges presidium 2. fullmäktiges sekreterare och ersättare *för denne* 3. landstingsråd samt innehavare av andra av fullmäktige inrättade särskilda arvodesbefattningar för ärendeberedning *eller ledningsuppgifter hos partigrupp* 4. föredragande i landstingsrådsberedningen samt ordförande och vice ordförande i denna beredning 5. ledamöter och ersättare i landstingsstyrelsen 6. ordförande samt förste och andre vice ordförande i landstingsstyrelsen 7. fullmäktiges valberedning Fullmäktiges ordförande samt förste och andre vice ordförande	**Val till *uppdrag*** **10 §** År då allmänna val av ledamöter i landstingsfullmäktige ägt rum förrättar det nyvalda fullmäktige vid sitt första möte val av 1. fullmäktiges ordförande samt förste och andre vice ordförande, som tillsammans utgör fullmäktiges presidium 2. fullmäktiges sekreterare och ersättare 3. landstingsråd, *gruppledare* samt innehavare av andra av fullmäktige inrättade särskilda arvodesbefattningar för ärendeberedning 4. föredragande i landstingsrådsberedningen samt ordförande och vice ordförande i denna beredning 5. ledamöter och ersättare i landstingsstyrelsen 6. ordförande samt förste och andre vice ordförande i landstingsstyrelsen 7. *ledamöter och ersättare i* fullmäktiges valberedning

liksom sekreteraren och dennes ersättare väljs för ett år *fr.o.m. oktober t.o.m. oktober följande år.* Angående mandattid, valbarhet, nyval, valbarhetens upphörande och avsägelse tillämpas för innehavare av särskild arvodesbefattning enligt p 3 ovan vad som gäller för landstingsråd. Innan valet fastställer fullmäktige fördelningen av föredragningsskyldigheten mellan de föredragande. Valberedningen framlägger förslag till de övriga val, som fullmäktige ska förrätta, om inte fullmäktige beslutar annat.	Fullmäktiges ordförande samt förste och andre vice ordförande liksom sekreteraren och dennes ersättare väljs för ett år. Angående mandattid, valbarhet, nyval, valbarhetens upphörande och avsägelse tillämpas för innehavare av särskild arvodesbefattning enligt p 3 ovan vad som gäller för landstingsråd. Innan valet fastställer fullmäktige fördelningen av föredragningsskyldigheten mellan de föredragande. Valberedningen framlägger förslag till de övriga val som fullmäktige ska förrätta, om inte fullmäktige beslutar annat.

Kommentar 10 §

Med hänsyn till det stora antalet förtroendeuppdrag som ska tillsättas efter nyval, bör minst två sammanträden hållas då val kan förrättas. Vid det första sammanträdet, som bör utsättas under oktober, väljs innehavare till de i 10 § nämnda förtroendeuppdragen. Vid följande sammanträde som torde kunna hållas i december månad, utses innehavare till det stora flertalet uppdrag efter förslag från valberedningen.

Om fullmäktige för en och samma partigrupp ska välja två eller flera befattningshavare (som inte är föredragande landstingsråd) för ärendeberedning och/eller gruppledningsuppgifter anmäler gruppen i samband med valet den huvudsakliga uppgiftsfördelningen mellan befattningshavarna.

Då proportionella val ska förrättas ska förslagen jämte skiljaktiga meningar överlämnas till fullmäktige i form av tryckta valsedlar och får ej åtföljas av annat yttrande. Valsedlarna utdelas till fullmäktiges ledamöter vid sammanträdets början.

Valsedlar ska vara enkla, slutna och fria från all tvetydighet beträffande andra personer. Vid proportionella val gäller lagen om proportionellt valsätt inom landsting, kommunfullmäktige m.m. (1992:339).

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Fullmäktiges valberedning **11 §** Valberedningen *består av 16 ledamöter och 8 ersättare och* utses för samma tjänstgöringsperiod som fullmäktige. Beredningen väljer inom sig en ordförande och vice ordförande samt väljer sekreterare. Valberedningens ordförande framlägger valberedningens skrivelser och förslag till fullmäktige. Beredningen får inom sig inrätta ett arbetsutskott, bestående av en representant för varje parti som är representerat i fullmäktige. Valberedningen ska lägga fram förslag i alla valärenden som fullmäktige ska behandla med undantag för dem som anges i 10 § första stycket ovan och de val som landstingsstyrelsens ägarutskott och Landstingshuset i Stockholm AB ska framlägga förslag till enligt reglemente för landstingsstyrelse och nämnder respektive ägardirektiv. Det ankommer bl.a. på valberedningen att lägga fram förslag till val av styrelser för Landstingshuset i Stockholm AB, AB Storstockholms Lokaltrafik samt styrelseledamöter i stiftelser, lekmannarevisorer i landstingets	**Fullmäktiges valberedning** **11 §** Valberedningen utses för samma tjänstgöringsperiod som fullmäktige. *Antalet ledamöter och ersättare bestäms för varje tjänstgöringsperiod.* Beredningen väljer inom sig en ordförande och vice ordförande samt väljer sekreterare. Valberedningens ordförande framlägger valberedningens skrivelser och förslag till fullmäktige. Beredningen får inom sig inrätta ett arbetsutskott, bestående av en representant för varje parti som är representerat i fullmäktige. Valberedningen ska lägga fram förslag i alla valärenden som fullmäktige ska behandla med undantag för dem som anges i 10 § första stycket ovan och de val som landstingsstyrelsens ägarutskott och Landstingshuset i Stockholm AB ska framlägga förslag till enligt reglemente för landstingsstyrelse och nämnder respektive ägardirektiv. Det ankommer bl.a. på valberedningen att lägga fram förslag till val av styrelser för Landstingshuset i Stockholm AB, AB Storstockholms Lokaltrafik samt styrelseledamöter i stiftelser, lekmannarevisorer i landstingets

bolag, revisorer i nämnder och i stiftelser. *Kommentar 11 §* *Landstingsstyrelsens ägarutskott ska nominera ledamöter i styrelserna för Karolinska Universitetssjukhuset och Stockholms läns sjukvårdsområde samt till landstingets hel- och delägda bolag, med undantag för ovan nämnda bolag och Landstingshuset i Stockholm AB:s dotterbolag.* ***Val av revisorer bör ske före val av ledamöter till nämnder, styrelser och beredningar för att undvika konflikt med jävsregler och valbarhetsregler.***	bolag, revisorer i nämnder och i stiftelser. *Val av revisorer bör ske före val av ledamöter till nämnder, styrelser och beredningar för att undvika konflikt med jävsregler och valbarhetsregler.* *Kommentar 11 §* *Landstingsstyrelsens ägarutskott ska nominera ledamöter i styrelserna för Karolinska Universitetssjukhuset och Stockholms läns sjukvårdsområde samt till landstingets hel- och delägda bolag, med undantag för ovan nämnda bolag och Landstingshuset i Stockholm AB:s dotterbolag.* ***Stycket flyttas till slutet av 11 §***

Placering och närvaro

12 §
Ordföranden låter upprätta en plan över fullmäktiges sammanträdeslokal och anger däri bestämd plats för varje ledamot samt övriga som äger delta i fullmäktiges sammanträden. Fullmäktiges ledamöter bör placeras partivis så långt detta är möjligt med hänsyn till lokalens utformning.

Vid sammanträdets början och vid början av ny sammanträdesdag registreras varje ledamots och tjänstgörande ersättares närvaro.

Om ordföranden finner det erforderligt kan närvaroregistrering företas även senare under fullmäktiges sammanträde.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*

Anmälan av förhinder m.m.	**Anmälan av förhinder m.m.**
13 § Förhinder att inställa sig till sammanträde ska anmälas till *förvaltningens* kansli, som kallar en ersättare enligt den mellan ersättarna gällande tjänstgöringsordningen.	**13 §** Förhinder att inställa sig till sammanträde ska anmälas till *respektive partikansli*, som kallar en ersättare enligt den mellan ersättarna gällande tjänstgöringsordningen. *Den som saknar partikansli anmäler förhinder till förvaltningens kansli, som kallar en ersättare för denne enligt den mellan ersättarna gällande tjänstgöringsordningen.*
Ledamot och ersättare som inställer sig under pågående sammanträde anmäler detta *till sekreteraren*. Ledamot och ersättare som under pågående sammanträde inställer sig för tjänstgöring ska*ll*, om ej fråga är om sammanträde för fastställande av landstingets budget, då överenskommelse träffats om särskilda regler, inträda sedan pågående ärende avslutats. Under budgetsammanträdet sker inträdet efter beslut av ordföranden.	Ledamot och ersättare som inställer sig under pågående sammanträde *registrerar* detta. *Ledamot och ersättare som under pågående sammanträde inställer sig för tjänstgöring får ej inträda under pågående ärende utan först sedan ärendet avslutats. Detta gäller ej vid sammanträde för fastställande av landstingets budget, då överenskommelse träffats om särskilda regler.* Under budgetsammanträdet sker inträdet efter beslut av ordföranden.
Kommentar 13 § *Enligt 5 kap. **14** § KL har en ledamot som inställer sig under pågående sammanträde rätt att tjänstgöra även om ersättare inträtt i ledamotens ställe. En ledamot som avbrutit tjänstgöringen vid ett sammanträde på grund av annat hinder än jäv, får därefter under samma dag inte tjänstgöra vid sammanträdet.*	*Kommentar 13 §* *Enligt 5 kap. **19** § KL har en ledamot som inställer sig under pågående sammanträde rätt att tjänstgöra även om ersättare inträtt i ledamotens ställe. En ledamot som avbrutit tjänstgöringen vid ett sammanträde på grund av annat hinder än jäv, får därefter under samma dag inte tjänstgöra vid sammanträdet.*

Talarordning

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
14 § Talare erhåller ordet i den ordning de anmäler sig. Utan hinder härav och oberoende av företrädesrätt, varom stadgas här nedan, *får ordföranden för genmäle om högst en minut ge ordet till den, som vill lämna upplysning eller rättelse med anledning av föregående talares anförande eller bemöta angrepp från dennes sida.*	**14 §** Talare erhåller ordet i den ordning de anmäler sig. Utan hinder härav och oberoende av företrädesrätt, varom stadgas här nedan, får ordföranden *i beslutsärenden ge talare ordet för replik. Replik ska innebära en sak*upplysning eller rättelse med anledning av *närmast* föregående talares anförande. *Replik medges också en talare för att bemöta angrepp från dennes sida. Replik kan endast begäras under ett anförande.*
Ordföranden i landstingsstyrelsen och särskild företrädare för varje partigrupp i fullmäktige äger på begäran för sitt första inlägg erhålla ordet före annan. Samma rätt har landstingsråd i ärende som landstingsrådet föredragit i landstingsrådsberedningen. Vid behandling av budgeten tillkommer nämnda rätt, förutom föredraganden, även det landstingsråd vars ansvarsområde är föremål för överläggning.	Ordföranden i landstingsstyrelsen och särskild företrädare för varje partigrupp i fullmäktige äger på begäran för sitt första inlägg erhålla ordet före annan. Samma rätt har landstingsråd i ärende som landstingsrådet föredragit i landstingsråds-beredningen. Vid behandling av budgeten tillkommer nämnda rätt, förutom föredraganden, även det landstingsråd vars ansvarsområde är föremål för överläggning.
Vid behandling av motion har motionären rätt att inleda debatten.	Vid behandling av motion har motionären rätt att inleda debatten.
Partigrupp ska senast kl. 15.00 dagen före fullmäktiges sammanträde till förvaltningens kansli anmäla val av särskild företrädare. Talare ska tala från talarstol eller från sin plats.	Talare ska tala från talarstol eller från sin plats.
Kommentar 14 §	***Kommentar 14 § utgår***

Partigrupps val av särskild företrädare kan avse partigruppens ordförande eller annan ledamot. Har partigruppen anmält en och samma person som särskild företrädare för gruppen under hela arbetsåret/mandatperioden behöver ny anmälan före fullmäktigesammanträdet endast göras om gruppen för detta sammanträde eller för visst ärende under sammanträdet vill ha annan särskild företrädare.	

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Förfarande vid **omröstning och val** **15 §** *Nya stycken 1-3* Vid omröstning används landstingssalens voterings*anläggning*. Omröstning kan dock ske genom upprop varvid ledamöter och tjänstgörande ersättare avger sin röst muntligen, eller vid val, sin röstsedel. Ordföranden utser i sådant fall tre ledamöter att anteckna de muntligt avgivna rösterna samt att vid omröstning avseende val, granska de avgivna sedlarnas riktighet. En ledamot som avser att avstå från att delta i ett beslut ska anmäla detta till ordföranden, innan ordföranden lägger fram förslag till beslut.	***Yrkande,*** **omröstning och val** **15 §** *När fullmäktige har förklarat överläggningen i ett ärende avslutad, går ordföranden igenom de yrkanden som har framställts under överläggningen och kontrollerar att de har uppfattats korrekt.* *Ordföranden befäster genomgången med ett klubbslag.* *Om ordföranden anser att det behövs ska den ledamot som har framställt ett yrkande avfatta det skriftligt.* Vid omröstning används landstingssalens voterings*system*. Omröstning kan dock ske genom upprop varvid ledamöter och tjänstgörande ersättare avger sin röst muntligen, eller vid val, sin röstsedel. Ordföranden utser i sådant fall tre ledamöter att anteckna de muntligt avgivna rösterna samt att vid omröstning avseende val, granska de avgivna sedlarnas riktighet. En ledamot som avser att avstå från att delta i ett beslut ska anmäla detta till ordföranden, innan ordföranden lägger fram förslag till beslut.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Protokoll *och skrivelser*	**Protokoll**
16 § Sekreteraren för fullmäktiges protokoll. Protokollet justeras av ordföranden och två justeringsmän som utses bland ledamöterna för varje sammanträde.	**16 §** Sekreteraren för fullmäktiges protokoll. Protokollet justeras av ordföranden och två justeringsmän som utses bland ledamöterna för varje sammanträde.
Fullmäktige får besluta att en paragraf i protokollet ska justeras omedelbart.	Fullmäktige får besluta att en paragraf i protokollet ska justeras omedelbart.
Yttranden vid sammanträde ska upptas stenografiskt och utskriften ska så snart som möjligt överlämnas till förvaltningens kansli av stenografen. Förvaltningens kansli tillställer talaren ett exemplar.	Yttranden vid sammanträde ska upptas stenografiskt och utskriften ska så snart som möjligt överlämnas till förvaltningens kansli av stenografen. Förvaltningens kansli tillställer talaren ett exemplar.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Interpellationer	**Interpellationer**
17 § En interpellation ska vara skriftlig och undertecknad av en ledamot. Interpellationen bör inges till förvaltningens kansli senast fyra dagar före sammanträdet vid vilket den är avsedd att framställas.	**17 §** En interpellation ska vara skriftlig och undertecknad av en ledamot. Interpellationen bör inges till förvaltningens kansli senast fyra dagar före sammanträdet vid vilket den är avsedd att framställas *för beslut om den får ställas*.
En ersättare får lämna in en interpellation under ett sammanträde, om ersättaren tjänstgör som ledamot vid sammanträdet. Ordinarie ledamot behöver inte tjänstgöra vid det sammanträde som en inlämnad interpellation är avsedd att framställas.	En ersättare får lämna in en interpellation under ett sammanträde, om ersättaren tjänstgör som ledamot vid sammanträdet. Ordinarie ledamot behöver inte tjänstgöra vid det sammanträde som en inlämnad interpellation är avsedd att framställas *för beslut om den får ställas*.

Interpellationer får riktas till - föredragande landstingsråd, - ordförandena i landstingsstyrelsen och nämnderna samt ordförande i fullmäktigeberedning, - ordförande i utskott inom landstingsstyrelsen och utskott inom annan nämnd, - ordförandena i programberedningarna och sjukvårdsstyrelserna under hälso- och sjukvårdsnämnden under förutsättning att de är förtroendevalda i landstinget, - ordförandena i styrelserna för de direkt eller indirekt landstingsägda bolagen.	Interpellationer får riktas till - föredragande landstingsråd, - ordförandena i landstingsstyrelsen och nämnderna samt ordförande i fullmäktigeberedning, - ordförande i utskott inom landstingsstyrelsen och utskott inom annan nämnd, - ordförandena i programberedningarna och sjukvårdsstyrelserna under hälso- och sjukvårdsnämnden under förutsättning att de är förtroendevalda i landstinget, - ordförandena i styrelserna för de direkt eller indirekt landstingsägda bolagen.
Ordförandena i landstingsstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden samt trafiknämnden får överlämna till ordförande i underlydande organ under respektive nämnd att besvara interpellation i ämne som tillhör det underlydande organets ansvarsområde.	Ordförandena i landstingsstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden samt trafiknämnden får överlämna till ordförande i underlydande organ under respektive nämnd att besvara interpellation i ämne som tillhör det underlydande organets ansvarsområde.
Enligt 5 kap. *50* § KL ska interpellationerna ha ett bestämt innehåll och vara försedda med motivering. De bör ställas enbart i angelägenheter av större intresse för landstinget.	Enligt 5 kap. *60* § KL ska interpellationerna ha ett bestämt innehåll och vara försedda med motivering. De bör ställas enbart i angelägenheter av större intresse för landstinget.
Tillåts interpellationen bör den besvaras senast vid nästa sammanträde. Svar på interpellation *bör* lämnas skriftligt och före besvarandet utdelas till fullmäktiges ledamöter.	Tillåts interpellationen bör den besvaras senast vid nästa sammanträde. Svar på interpellation *ska* lämnas skriftligt och före besvarandet *tillställas* fullmäktiges ledamöter.
Om svaret lämnas på annat sammanträde än det vid vilken	Om svaret lämnas på annat sammanträde än det vid vilken

interpellationen *tillåtits*, ska skriftligt svar tillställas interpellanten senast 24 timmar före sammanträdet. Fullmäktiges ordförande får efter att ha hört vice ordförandena besluta om sammanslagning av interpellationsdebatt avseende interpellationer inom samma ämnesområde. Sammanslagning sker i möjligaste mån efter samråd med interpellanterna och svaranden. Behandlingen av interpellationer bör som regel fullföljas även om interpellanten är frånvarande vid sammanträdet då interpellationen ska besvaras. Interpellationer får besvaras även om färre än hälften av fullmäktiges ledamöter är närvarande. *Kommentar 17 §* *Interpellation ska vara ställd till landstingsråd/svarande med utgångspunkt från gällande ansvarsfördelning/arbetsordning.* *Fullmäktiges sekreterare gör en första bedömning huruvida detta uppfylls och påpekar eventuella felaktigheter. I tveksamma fall avgör ordförande efter samråd med övriga presidiet.* *Interpellation får i enlighet med vad som anges i denna bestämmelse överlämnas till annan svarande. Fullmäktiges sekreterare gör en första bedömning.*	*beslut fattats att* interpellationen *får ställas*, ska skriftligt svar tillställas interpellanten senast 24 timmar före sammanträdet. Fullmäktiges ordförande får efter att ha hört vice ordförandena besluta om sammanslagning av interpellationsdebatt avseende interpellationer inom samma ämnesområde. Sammanslagning sker i möjligaste mån efter samråd med interpellanterna och svaranden. Behandlingen av interpellationer bör som regel fullföljas även om interpellanten är frånvarande vid sammanträdet då interpellationen ska besvaras. Interpellationer får besvaras även om färre än hälften av fullmäktiges ledamöter är närvarande. *Kommentar 17 §* *Interpellation ska vara ställd till landstingsråd/svarande med utgångspunkt från gällande ansvarsfördelning/arbetsordning.* *Fullmäktiges sekreterare gör en första bedömning huruvida detta uppfylls och påpekar eventuella felaktigheter. I tveksamma fall avgör ordförande efter samråd med övriga presidiet.* *Interpellation får i enlighet med vad som anges i denna bestämmelse överlämnas till annan svarande. Fullmäktiges sekreterare gör en första bedömning. I tveksamma fall avgör ordförande efter samråd med övriga presidiet.*

I tveksamma fall avgör ordförande efter samråd med övriga presidiet.	***Med undertecknad avses ett teknikneutralt begrepp. Förutom underskrift i original godtas t.ex. undertecknade handlingar som skannats och skickats per e-post.***

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Frågor **18 §** En fråga ska vara skriftlig och undertecknad av en ledamot. Frågan ska inges till *presidiet* senast kl. *08.30* sammanträdesdagen. Frågan ska vara preciserad och kunna besvaras med ja eller nej. Enligt 5 kap. *55* § KL ska en fråga ha ett bestämt innehåll och får vara försedd med en inledande förklaring. Frågor kan riktas till samma personkrets som interpellationer. Ordförandena i landstingsstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden samt trafiknämnden får överlämna till ordförande i underlydande organ under respektive nämnd att besvara fråga i ämne som tillhör det underlydande organets ansvarsområde. Varje parti föreslår en prioriteringsordning av frågorna. Ordförande fördelar frågorna med rimligt hänsynstagande till partiernas storlek. Ordföranden upprättar en förteckning över inkomna frågor som anger den ordning i vilken de ska besvaras. Frågan överlämnas	**Frågor** **18 §** En fråga ska vara skriftlig och *framställas* av en ledamot. Frågan ska inges till *förvaltningens kansli* senast kl. *07.30* sammanträdesdagen. Frågan ska vara preciserad och kunna besvaras med ja eller nej. Enligt 5 kap. *64* § KL ska en fråga ha ett bestämt innehåll och får vara försedd med en inledande förklaring. Frågor kan riktas till samma personkrets som interpellationer. Ordförandena i landstingsstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden samt trafiknämnden får överlämna till ordförande i underlydande organ under respektive nämnd att besvara fråga i ämne som tillhör det underlydande organets ansvarsområde. Varje parti föreslår en prioriteringsordning av frågorna. Ordförande fördelar frågorna med rimligt hänsynstagande till partiernas storlek. Ordföranden upprättar en förteckning över inkomna frågor som anger den ordning i vilken de ska besvaras. Frågan överlämnas

efter detta till svaranden. Förteckningen *delas ut* till ledamöterna innan frågorna besvaras. Endast den som ställer frågan och den som svarar deltar i överläggningen. Frågor får besvaras även om färre än hälften av fullmäktiges ledamöter är närvarande. *Kommentar 18 §* *Fråga ska vara ställd till landstingsråd/-svarande med utgångspunkt från gällande ansvarsfördelning/arbetsordning.* *Fullmäktiges sekreterare gör en första bedömning huruvida detta uppfylls och påpekar eventuella felaktigheter. I tveksamma fall avgör ordförande efter samråd med övriga presidiet.* *Fråga får i enlighet med vad som anges i denna bestämmelse överlämnas till annan svarande. Fullmäktiges sekreterare gör en första bedömning. I tveksamma fall avgör ordförande efter samråd med övriga presidiet.* *Fullmäktige kan före viss frågas besvarande besluta, att frågan i ämnet får bli föremål för överläggning utan den i 5 kap. **56** § KL angivna begränsningen.*	efter detta till svaranden. Förteckningen *tillställs* ledamöterna innan frågorna besvaras. Endast den som ställer frågan och den som svarar deltar i överläggningen. Frågor får besvaras även om färre än hälften av fullmäktiges ledamöter är närvarande. *Kommentar 18 §* *Fråga ska vara ställd till landstingsråd/-svarande med utgångspunkt från gällande ansvarsfördelning/arbetsordning.* *Fullmäktiges sekreterare gör en första bedömning huruvida detta uppfylls och påpekar eventuella felaktigheter. I tveksamma fall avgör ordförande efter samråd med övriga presidiet.* *Fråga får i enlighet med vad som anges i denna bestämmelse överlämnas till annan svarande. Fullmäktiges sekreterare gör en första bedömning. I tveksamma fall avgör ordförande efter samråd med övriga presidiet.* *Fullmäktige kan före viss frågas besvarande besluta, att frågan i ämnet får bli föremål för överläggning utan den i 5 kap. **64** § KL angivna begränsningen.*

Beredning

19 §
Om inte fullmäktige beslutar något annat bestämmer landstingsstyrelsen hur de ärenden som landstingsfullmäktige ska avgöra ska beredas.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Fullmäktiges presidium **20 §** Fullmäktiges ordförande i samråd med vice ordförandena - ansvara för planeringen av fullmäktigearbetet - bereder frågor och ärenden om ansvarsfrihet och anmärkning - ansvarar för representation, uppvaktning och kondoleanser rörande fullmäktige samt veteraner - beslutar i ärenden om gemensam representation med Stockholms stad. *Kommentar 20 §* *Fullmäktige ska enligt 5 kap. **25 a** § KL besluta i frågan om ansvarsfrihet ska beviljas eller vägras. Detta beslut ska motiveras. Enligt 5 kap. **31** § KL ska fullmäktige även inhämta förklaringar från berörda nämnder och beredningar över revisionsanmärkningar. Fullmäktige ska även enligt 5 kap. **25 a** § KL ta ställning till om anmärkning ska framställas, ett beslut som även det ska motiveras.*	**Fullmäktiges presidium** **20 §** Fullmäktiges ordförande i samråd med vice ordförandena - ansvara*r* för planeringen av fullmäktigearbetet - bereder frågor och ärenden om ansvarsfrihet och anmärkning - ansvarar för representation, uppvaktning och kondoleanser rörande fullmäktige samt veteraner - beslutar i ärenden om gemensam representation med Stockholms stad - *upprättar förslag till budget för revisorerna enligt 11 kap. 8 § KL.* *Kommentar 20 §* *Fullmäktige ska enligt 5 kap. **24** § KL besluta i frågan om ansvarsfrihet ska beviljas eller vägras. Detta beslut ska motiveras. Enligt 5 kap. **32** § KL ska fullmäktige även inhämta förklaringar från berörda nämnder och beredningar över revisionsanmärkningar. Fullmäktige ska även enligt 5 kap. **24** § KL ta ställning till om anmärkning ska framställas, ett beslut som även det ska motiveras.*

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Motioner **21 §** En motion ska vara skriftlig och undertecknad av en eller flera ledamöter. En motion väcks genom att den ges in till förvaltningens kansli eller vid ett sammanträde med fullmäktige. En ersättare får väcka en motion bara när ersättaren tjänstgör som ledamot vid ett sammanträde. *Nytt stycke* ***Ny kommentar***	**Motioner** **21 §** En motion ska vara skriftlig och undertecknad av en eller flera ledamöter. En motion väcks genom att den ges in till förvaltningens kansli eller vid ett sammanträde med fullmäktige. En ersättare får väcka en motion bara när ersättaren tjänstgör som ledamot vid ett sammanträde. *Motionen bör ges in till förvaltningens kansli senast kl. 18.00 dagen före sammanträdet med fullmäktige. Om motion lämnas vid sammanträde bör detta ske senast kl. 12.00.* ***Kommentar 21 §*** ***Med undertecknad avses här ett teknikneutralt begrepp. Förutom underskrift i original godtas t.ex. undertecknade handlingar som skannats och skickats per e-post.***

Överenskommelse mellan de i landstingsfullmäktige representerade partierna om riktlinjer för landstingsfullmäktiges debatter

Tid för inlägg och antalet inlägg.

Interpellationer:
Svaranden föredrar svaret varvid hänvisning kan ske till utdelat svar.
Interpellanten 3 min
Svaranden 3 min
Interpellanten 3 min
Svaranden 3 min
Interpellanten 1 min
Svaranden 1 min

Sammanslagna interpellationer
Svaranden föredrar svaret varvid hänvisning kan ske till utdelat svar.
Interpellant A) 3 min
Interpellant B) 3 min
Svaranden 5 min
Interpellant A) 2 min
Interpellant B) 2 min
Svaranden 3 min
Interpellant A) 1 min
Interpellant B) 1 min
Svaranden 2 min

För interpellationer och sammanslagna interpellationer gäller även följande:
Övriga talare 3 + 1 min

Om polemiskt inlägg görs från ny talare kan ordföranden medge att svaranden eller interpellanterna får ett ytterligare inlägg om 1 minut.

Ny talare kan få ordet först efter det att svaranden och interpellanten haft var sitt inlägg.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Frågor: Fråga 1 min Svaranden 2 min Frågeställaren 1 min Svaranden 1 min *Frågeställaren 1 min* *Svaranden 1 min*	Frågor: Fråga 1 min Svaranden 2 min Frågeställaren 1 min Svaranden 1 min *Fråge- och svarsomgång tre utgår.*

Beslutsärenden:
I de fall särskild överenskommelse ej har träffats om debattregler tillämpas följande ordning:
Varje talare får göra tre inlägg. Första inlägg 5 min – andra inlägg 3 min - tredje inlägg 1 minut.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Nytt stycke *Repliktid* Repliktiden är 1 minut. *Nytt stycke*	*Vid beslutsärenden får repliker förekomma.* Repliktid Repliktiden är 1 minut. *Antal repliker* *Vid varje replikskifte tillåts högst två repliker per person.*

Landstingsstyrelsen
Landstingsstyrelsens förvaltning
SLL Juridik
Hanna Nyström Schraml

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2018-03-05

LS 2016-1193

Landstingsstyrelsen

Ändringar i arbetsordning för landstingsfullmäktige

Ärendebeskrivning
Förslag till ändringar i arbetsordningen för landstingsfullmäktige.

Beslutsunderlag
Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande
Förslag till ändrad arbetsordning för fullmäktige i Stockholms läns landsting

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att ändra arbetsordningen för landstingsfullmäktige i enlighet med förslag till ändrad arbetsordning för fullmäktige i Stockholms läns landsting.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
I ärendet föreslås ett antal ändringar i arbetsordning för landstingsfullmäktige. Arbetsordningen har genomgått en översyn och förändringar föreslås för att underlätta fullmäktiges arbete och för att harmonisera med den nya kommunallagen. Bland de föreslagna förändringarna återfinns s bland annat att inlämning av frågor föreslås tidigareläggas och att hanteringen av repliker tydliggörs. Dessutom föreslås anpassning till ny teknik samt att kravet på undertecknande av interpellationer och motioner förenklas och görs teknikneutralt.

Bakgrund
Arbetsordningen för fullmäktige har genomgått en allmän översyn mot bakgrund av den nya kommunallagen som trädde i kraft den 1 januari 2018.

Därtill har vissa otydligheter och behov av att underlätta fullmäktiges arbete framkommit som föranleder förslag till förändringar.

Överväganden
Med anledning av vad som framkommit vid en allmän översyn av fullmäktiges arbetsordning föreslås vissa ändringar i arbetsordningen. Samtliga föreslagna ändringar redovisas i sin helhet i bilagan förslag till ändrad arbetsordning för fullmäktige i Stockholms läns landsting.

Ändringarna syftar till att underlätta fullmäktiges arbete. Inlämning av frågor föreslås tidigareläggas till klockan 7.00 på sammanträdesdagen och motioner bör lämnas kl. 18.00 dagen före sammanträdet. För att hinna med fler frågor föreslås att antalet ordväxlingar mellan frågeställare och svarande kortas ned från tre till två ordväxlingar. Regler för repliker vid fullmäktige tydliggörs, bl.a. att högst två replikskiften tillåts per person vid beslutsärenden. Dessutom har mindre justeringar gjorts för att bättre avspegla hur fullmäktige arbetar bl.a. med hänsyn till modern teknik. Kraven på undertecknande av interpellationer och motioner föreslås göras teknikneutralt och förenklas.

För att följa ordalydelsen i nya kommunallagen föreslås ett antal begreppsändringar t.ex. föreslås kungörelse bytas ut mot tillkännagivande. Den nya kommunallagen leder även till att laghänvisningar i arbetsordningen ändras. Vissa materiella ändringar i kommunallagen återspeglas i förslaget till ny arbetsordning. Då det inte längre är obligatoriskt med annonsering i ortstidning enligt kommunallagen föreslås reglering om tillkännagivande i ortstidning tas bort från arbetsordningen. Det står emellertid fullmäktige fritt att fortsatt besluta om annonsering i dagstidning. Vid fullmäktige den 13 februari 2018, LS 2018-0138 beslutades att tillkännagivande om landstingsfullmäktiges sammanträden under 2018 ska införas i samma tidningar som tidigare. I förslaget till ändrad arbetsordning föreslås reglering om tillkännagivande på landstingets digitala anslagstavla om sammanträde med fullmäktige läggas till vilket är ett nytt lagkrav samt även att revisors sakkunniga biträde får närvara och delta vid fullmäktiges sammanträde vid behandlande av revisionsberättelse för den verksamhet som uppdraget avser.

Slutligen har mindre språkliga justeringar gjorts.

Ekonomiska konsekvenser
Förslagen medför inga negativa ekonomiska konsekvenser.

Malin Frenning
Landstingsdirektör

Anne Rundquist
Chefsjurist

Beslutsexpediering:
Akt
SLL Juridik och upphandling

Godkänd av Malin Frenning, 2018-03-05

Förslag till ändrad arbetsordning för fullmäktige i Stockholms läns landsting

Läsanvisning avseende ändringar:

Paragrafer
Ändringar i paragraftexten har markerats i *kursiv stil* i den nuvarande och föreslagna lydelsen.

Kommentarer
Kommentarerna är i *kursiv stil.* Ändringar i kommentarer har därför markerats med **fet stil** i den nuvarande lydelsen och i den föreslagna lydelsen.

ARBETSORDNING FÖR FULLMÄKTIGE I STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Beslutad av landstingsfullmäktige den 16-17 december 2014, § 176, LS 1410-1211.	Beslutad av landstingsfullmäktige den 8 maj 2018, §…, LS 2016-1193

Utöver det som föreskrivs om landstingsfullmäktige i lag eller annan författning gäller bestämmelserna i denna arbetsordning.

Antalet ledamöter

1 §
Landstingsfullmäktige har 149 ledamöter.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Kommentar 1 § *Enligt 5 kap. **1** § **K**ommunallagen (KL) bestämmer fullmäktige hur många ledamöter som fullmäktige ska ha med beaktande av att antalet ska vara udda och minst 101. Om antalet ersättare finns det bestämmelser i vallagen 2005:837.*	*Kommentar 1 §* *Enligt 5 kap. **5** § **k**ommunallagen **2017:725** (KL) bestämmer fullmäktige hur många ledamöter som fullmäktige ska ha med beaktande av att antalet ska vara udda och minst 101. Om antalet ersättare finns det bestämmelser i vallagen 2005:837.*

När och var sammanträden ska hållas m.m.

2 §
Före utgången av december månad bestämmer fullmäktige dagar för det följande årets sammanträden.

När sammanträdesordningen ska göras upp måste beaktas att vissa regelmässigt återkommande frågor ska avgöras inom bestämda tider. Således ska val till olika förtroendeuppdrag ske före utgången av december månad före mandatperiodens början. Budgeten ska bestämmas före utgången av juni månad. Även beslut med anledning av revisionsberättelse ska fattas före utgången av juni månad året näst efter det som revisionen avser.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Ordföranden bestämmer tid för sammanträdens början och slut. Normalt bör sammanträde börja kl. 10.00 och avslutas när *föredragningslistan* är genomgången. Interpellationer behandlas mellan kl. 10.00 och 12.00. Frågor behandlas mellan kl. 12.00 och 13.00. Behandling av beslutsärenden inleds kl. 13.00.	Ordföranden bestämmer tid för sammanträdens början och slut. Normalt bör sammanträde börja kl. 10.00 och avslutas när *dagordningen* är genomgången. Interpellationer behandlas mellan kl. 10.00 och 12.00. Frågor behandlas mellan kl. 12.00 och 13.00. Behandling av beslutsärenden inleds kl. 13.00.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Kommentar 2 § *Enligt 5 kap **7** § KL bestämmer fullmäktige när ordinarie sammanträden ska hållas. Sammanträde ska även hållas om styrelsen eller minst en tredjedel av fullmäktiges ledamöter begär det eller om ordföranden anser att det behövs.* *Det bör inte påbörjas någon behandling av en ny interpellation efter kl. 11.45. Påbörjad interpellationsdebatt som inte har*	*Kommentar 2 §* *Enligt 5 kap **12** § KL bestämmer fullmäktige när ordinarie sammanträden ska hållas. Sammanträde ska även hållas om styrelsen eller minst en tredjedel av fullmäktiges ledamöter begär det eller om ordföranden anser att det behövs.* *Det bör inte påbörjas någon behandling av en ny interpellation efter kl. 11.45. Påbörjad interpellationsdebatt som inte har*

hunnit avslutas kl. 12.00 bör ajourneras till dess att samtliga beslutsärenden behandlats.	*hunnit avslutas kl. 12.00 bör ajourneras till dess att samtliga beslutsärenden behandlats.*

3 §
Om sammanträde ej kan slutföras på utsatt dag ska det fortsätta genast eller vid senare tidpunkt. Om sammanträde ska fortsätta vid senare tidpunkt, bestämmer och tillkännager ordföranden genast ny tid och plats för det fortsatta sammanträdet. Vid fortsatt sammanträde får nya ärenden inte tas upp.

Extra sammanträde ska hållas om styrelsen eller minst en tredjedel av fullmäktiges ledamöter begär det eller om ordföranden anser att det behövs.

En begäran om extra sammanträde ska göras skriftligen hos ordföranden och ska undertecknas av de förtroendevalda som begär extra sammanträde samt innehålla uppgift om det eller de ärenden som önskas behandlade på det extra sammanträdet.

4 §
Sammanträden hålls i Landstingshuset i Stockholm eller på annan plats, som bestäms av ordföranden.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
***Föredragningslistor* och handlingar** **5 §** *Nytt stycke* Ärende som fullmäktige ska behandla ska uppföras på *föredragningslista* så snart landstingsstyrelsen yttrat sig. Handlingar i ärendena *ska* tillställas ledamöter och ersättare, i för dem läsbar form, samtidigt med *föredragningslistan*.	***Kallelse, dagordning* och handlingar** **5 §** *Varje ledamot och ersättare kallas till sammanträde enligt 5 kap. 15 § KL. Dagordningen är en del av kallelsen.* Ärende som fullmäktige ska behandla ska uppföras på *dagordning* så snart landstingsstyrelsen yttrat sig. Handlingar i ärendena *bör* tillställas ledamöter och ersättare, i för dem läsbar form, samtidigt med *kallelsen/dagordningen*.

Kommentar 5 § ***Med handlingar i andra stycket ovan avses pappershandlingar, handlingar i elektroniskt format eller handlingar som kan läsas på annat sätt.***	***Kommentar 5 § utgår***

Kungörelse om sammanträden m.m. 6 § *Kungörelse* om sammanträde med landstingsfullmäktige utfärdas enligt bestämmelserna i 5 kap. *8 §* KL. Tillkännagivande i ortstidning enligt 5 kap. 10 § KL ska innehålla uppgifter om de ärenden som ska avgöras genom beslut samt om besvarande av interpellationer som ej bordlagts. *Beslutsärenden* behandlas i den ordning de tagits upp i *kungörelsen*. Fullmäktige får dock besluta om ändring av ordningsföljden. *Kungörelse* om sammanträde, vid vilken revisionsberättelse framläggs, ska minst en vecka före sammanträdet även tillställas de revisorer som framlagt berättelsen. Har enligt 3 § arbetsordningen tid bestämts för fortsatt sammanträde ska *kungörelse* om sammanträdet utfärdas med uppgift om de beslutsärenden som inte slutbehandlats. Om *kungörelse* inte hinner utfärdas ska frånvarande ledamöter underrättas om tiden genom förvaltningens kansli. Till frånvarande hänförs även ledamot, som företrätts av ersättare.	**Tillkännagivande om sammanträden m.m.** 6 § *Tillkännagivande* om sammanträde med landstingsfullmäktige utfärdas enligt bestämmelserna i 5 kap. *13 och 14 §§* KL. Tillkännagivande *på landstingets anslagstavla* ska innehålla uppgifter om de ärenden som ska avgöras genom beslut samt om besvarande av interpellationer. *Ärenden* behandlas i den ordning de tagits upp i *tillkännagivandet*. Fullmäktige får dock besluta om ändring av ordningsföljden. *Tillkännagivande* om sammanträde, vid vilken revisionsberättelse framläggs, ska minst en vecka före sammanträdet även tillställas de revisorer som framlagt berättelsen. Har enligt 3 § arbetsordningen tid bestämts för fortsatt sammanträde ska *tillkännagivande* om sammanträdet utfärdas med uppgift om de beslutsärenden som inte slutbehandlats. Om *tillkännagivande* inte hinner utfärdas ska frånvarande ledamöter underrättas om tiden genom förvaltningens kansli. Till frånvarande hänförs även ledamot, som företrätts av ersättare.

Kommentar 6 § *Tillkännagivandet **i ortstidning** avseende interpellationer ska innehålla uppgift om interpellationsnummer, interpellant samt ämnesområde för interpellationen.*	*Kommentar 6 §* *Tillkännagivandet **på anslagstavlan** avseende interpellationer ska innehålla uppgift om interpellationsnummer, interpellant samt ämnesområde för interpellationen.* ***Sedan den 1 januari 2018 har landstinget en digital anslagstavla på sin webbplats enligt 8 kap. 9-10 §§ KL.***

Närvaro- och yttranderätt vid fullmäktiges sammanträden

7 §
Rätt att närvara och delta i fullmäktiges överläggningar men ej i besluten har, även om de ej är ledamöter i fullmäktige,

1. landstingsråd

2. ordföranden samt 1:e och 2:e vice ordförande i landstingsstyrelsen

3. ordföranden eller vice ordföranden i en nämnd vars verksamhetsområde ett ärende berör

4. vid interpellationer och frågor den personkrets som anges under §§ 17 och 18

Nuvarande lydelse 5. revisor vid behandling av årsberättelse, delårsrapporter och revisionsberättelse för den verksamhet som hans uppdrag avser *Ny punkt*	*Föreslagen lydelse* 5. revisor vid behandling av årsberättelse, delårsrapporter och revisionsberättelse för den verksamhet som uppdrag*et* avser 6. *revisors sakkunniga biträde vid behandlande av revisionsberättelse för den verksamhet som uppdraget avser.*

Kommentar 7 § *Enligt KL 5 kap. **21** § får fullmäktige besluta att även andra än ledamöter ska ha rätt att delta i överläggningarna men inte i besluten. Fullmäktige kan, såsom det skett i 7 § arbetsordningen, besluta om detta generellt men även besluta i enskilda fall.*	*Kommentar 7 §* *Enligt KL 5 kap. **40** § får fullmäktige besluta att även andra än ledamöter ska ha rätt att delta i överläggningarna men inte i besluten. Fullmäktige kan besluta om detta generellt men även besluta i enskilda fall.*

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Ordning vid sammanträdena **8 §** Om någon talare avlägsnar sig från ämnet för överläggningen och efter tillsägelse inte rättar sig, får ordföranden ta ifrån talaren ordet. I övrigt får ingen avbryta en talare under ett anförande. *Ordföranden bör aktivt leda debatten så att båda talarstolarna utnyttjas parallellt. Företrädesvis gäller detta frågor och interpellationer, men även andra debatter.* *Nytt stycke*	**Ordning vid sammanträdena** **8 §** *Ordföranden bör aktivt leda debatten.* Om någon talare avlägsnar sig från ämnet för överläggningen och efter tillsägelse inte rättar sig, får ordföranden ta ifrån talaren ordet. I övrigt får ingen avbryta en talare under ett anförande. *Första delen av stycket flyttad till inledningen av första stycket 8 §, resten utgår.* *Uppstår oordning som ordföranden inte kan avstyra, får ordföranden ajournera eller upplösa sammanträdet.*

Tillfällig ordförande
9 §
År då allmänna val av ledamöter i landstingsfullmäktige har ägt rum tjänstgör som ordförande, intill dess val av fullmäktiges presidium förrättats, den som varit ledamot i fullmäktige längst tid – ålderspresident. Om två eller fler varit ledamöter lika lång tid, har den till levnadsåren äldste företräde.
Om varken ordförande eller vice ordförande kan närvara vid ett sammanträde utövas ordförandeskapet av den som varit ledamot längst tid,

intill dess fullmäktige utsett ordförande för sammanträdet. Om två eller fler varit ledamöter lika lång tid, har den till levnadsåren äldste företräde.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Val till *förtroende*uppdrag **10 §** År då allmänna val av ledamöter i landstingsfullmäktige ägt rum förrättar det nyvalda fullmäktige vid sitt första möte val av 1. fullmäktiges ordförande samt förste och andre vice ordförande, som tillsammans utgör fullmäktiges presidium 2. fullmäktiges sekreterare och ersättare *för denne* 3. landstingsråd samt innehavare av andra av fullmäktige inrättade särskilda arvodesbefattningar för ärendeberedning *eller ledningsuppgifter hos partigrupp* 4. föredragande i landstingsrådsberedningen samt ordförande och vice ordförande i denna beredning 5. ledamöter och ersättare i landstingsstyrelsen 6. ordförande samt förste och andre vice ordförande i landstingsstyrelsen 7. fullmäktiges valberedning Fullmäktiges ordförande samt förste och andre vice ordförande liksom sekreteraren och dennes ersättare väljs för ett år *fr.o.m. oktober t.o.m. oktober följande år.*	**Val till *uppdrag*** **10 §** År då allmänna val av ledamöter i landstingsfullmäktige ägt rum förrättar det nyvalda fullmäktige vid sitt första möte val av 1. fullmäktiges ordförande samt förste och andre vice ordförande, som tillsammans utgör fullmäktiges presidium 2. fullmäktiges sekreterare och ersättare 3. landstingsråd, *gruppledare* samt innehavare av andra av fullmäktige inrättade särskilda arvodesbefattningar för ärendeberedning 4. föredragande i landstingsrådsberedningen samt ordförande och vice ordförande i denna beredning 5. ledamöter och ersättare i landstingsstyrelsen 6. ordförande samt förste och andre vice ordförande i landstingsstyrelsen 7. *ledamöter och ersättare i* fullmäktiges valberedning Fullmäktiges ordförande samt förste och andre vice ordförande liksom sekreteraren och dennes ersättare väljs för ett år.

Angående mandattid, valbarhet, nyval, valbarhetens upphörande och avsägelse tillämpas för innehavare av särskild arvodesbefattning enligt p 3 ovan vad som gäller för landstingsråd.	Angående mandattid, valbarhet, nyval, valbarhetens upphörande och avsägelse tillämpas för innehavare av särskild arvodesbefattning enligt p 3 ovan vad som gäller för landstingsråd.
Innan valet fastställer fullmäktige fördelningen av föredragningsskyldigheten mellan de föredragande.	Innan valet fastställer fullmäktige fördelningen av föredragningsskyldigheten mellan de föredragande.
Valberedningen framlägger förslag till de övriga val, som fullmäktige ska förrätta, om inte fullmäktige beslutar annat.	Valberedningen framlägger förslag till de övriga val som fullmäktige ska förrätta, om inte fullmäktige beslutar annat.

Kommentar 10 §

Med hänsyn till det stora antalet förtroendeuppdrag som ska tillsättas efter nyval, bör minst två sammanträden hållas då val kan förrättas. Vid det första sammanträdet, som bör utsättas under oktober, väljs innehavare till de i 10 § nämnda förtroendeuppdragen. Vid följande sammanträde som torde kunna hållas i december månad, utses innehavare till det stora flertalet uppdrag efter förslag från valberedningen.

Om fullmäktige för en och samma partigrupp ska välja två eller flera befattningshavare (som inte är föredragande landstingsråd) för ärendeberedning och/eller gruppledningsuppgifter anmäler gruppen i samband med valet den huvudsakliga uppgiftsfördelningen mellan befattningshavarna.

Då proportionella val ska förrättas ska förslagen jämte skiljaktiga meningar överlämnas till fullmäktige i form av tryckta valsedlar och får ej åtföljas av annat yttrande. Valsedlarna utdelas till fullmäktiges ledamöter vid sammanträdets början.

Valsedlar ska vara enkla, slutna och fria från all tvetydighet beträffande andra personer. Vid proportionella val gäller lagen om proportionellt valsätt inom landsting, kommunfullmäktige m.m. (1992:339).

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Fullmäktiges valberedning **11 §** Valberedningen *består av 16 ledamöter och 8 ersättare och* utses för samma tjänstgöringsperiod som fullmäktige. Beredningen väljer inom sig en ordförande och vice ordförande samt väljer sekreterare. Valberedningens ordförande framlägger valberedningens skrivelser och förslag till fullmäktige. Beredningen får inom sig inrätta ett arbetsutskott, bestående av en representant för varje parti som är representerat i fullmäktige. Valberedningen ska lägga fram förslag i alla valärenden som fullmäktige ska behandla med undantag för dem som anges i 10 § första stycket ovan och de val som landstingsstyrelsens ägarutskott och Landstingshuset i Stockholm AB ska framlägga förslag till enligt reglemente för landstingsstyrelse och nämnder respektive ägardirektiv. Det ankommer bl.a. på valberedningen att lägga fram förslag till val av styrelser för Landstingshuset i Stockholm AB, AB Storstockholms Lokaltrafik samt styrelseledamöter i stiftelser, lekmannarevisorer i landstingets bolag, revisorer i nämnder och i stiftelser.	**Fullmäktiges valberedning** **11 §** Valberedningen utses för samma tjänstgöringsperiod som fullmäktige. *Antalet ledamöter och ersättare bestäms för varje tjänstgöringsperiod.* Beredningen väljer inom sig en ordförande och vice ordförande samt väljer sekreterare. Valberedningens ordförande framlägger valberedningens skrivelser och förslag till fullmäktige. Beredningen får inom sig inrätta ett arbetsutskott, bestående av en representant för varje parti som är representerat i fullmäktige. Valberedningen ska lägga fram förslag i alla valärenden som fullmäktige ska behandla med undantag för dem som anges i 10 § första stycket ovan och de val som landstingsstyrelsens ägarutskott och Landstingshuset i Stockholm AB ska framlägga förslag till enligt reglemente för landstingsstyrelse och nämnder respektive ägardirektiv. Det ankommer bl.a. på valberedningen att lägga fram förslag till val av styrelser för Landstingshuset i Stockholm AB, AB Storstockholms Lokaltrafik samt styrelseledamöter i stiftelser, lekmannarevisorer i landstingets bolag, revisorer i nämnder och i stiftelser. *Val av revisorer bör ske före val av ledamöter till nämnder, styrelser och beredningar för att undvika konflikt med jävsregler och valbarhetsregler.*

Kommentar 11 § *Landstingsstyrelsens ägarutskott ska nominera ledamöter i styrelserna för Karolinska Universitetssjukhuset och Stockholms läns sjukvårdsområde samt till landstingets hel- och delägda bolag, med undantag för ovan nämnda bolag och Landstingshuset i Stockholm AB:s dotterbolag.* ***Val av revisorer bör ske före val av ledamöter till nämnder, styrelser och beredningar för att undvika konflikt med jävsregler och valbarhetsregler.***	*Kommentar 11 §* *Landstingsstyrelsens ägarutskott ska nominera ledamöter i styrelserna för Karolinska Universitetssjukhuset och Stockholms läns sjukvårdsområde samt till landstingets hel- och delägda bolag, med undantag för ovan nämnda bolag och Landstingshuset i Stockholm AB:s dotterbolag.* ***Stycket flyttas till slutet av 11 §***

Placering och närvaro

12 §
Ordföranden låter upprätta en plan över fullmäktiges sammanträdeslokal och anger däri bestämd plats för varje ledamot samt övriga som äger delta i fullmäktiges sammanträden. Fullmäktiges ledamöter bör placeras partivis så långt detta är möjligt med hänsyn till lokalens utformning.

Vid sammanträdets början och vid början av ny sammanträdesdag registreras varje ledamots och tjänstgörande ersättares närvaro.

Om ordföranden finner det erforderligt kan närvaroregistrering företas även senare under fullmäktiges sammanträde.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Anmälan av förhinder m.m. **13 §** Förhinder att inställa sig till sammanträde ska anmälas till *förvaltningens* kansli, som kallar en ersättare enligt den mellan ersättarna gällande tjänstgöringsordningen.	**Anmälan av förhinder m.m.** **13 §** Förhinder att inställa sig till sammanträde ska anmälas till *respektive partikansli*, som kallar en ersättare enligt den mellan ersättarna gällande tjänstgöringsordningen.

	Den som saknar partikansli anmäler förhinder till förvaltningens kansli, som kallar en ersättare för denne enligt den mellan ersättarna gällande tjänstgöringsordningen.
Ledamot och ersättare som inställer sig under pågående sammanträde anmäler detta *till sekreteraren*. Ledamot och ersättare som under pågående sammanträde inställer sig för tjänstgöring ska*ll*, om ej fråga är om sammanträde för fastställande av landstingets budget, då överenskommelse träffats om särskilda regler, inträda sedan pågående ärende avslutats. Under budgetsammanträdet sker inträdet efter beslut av ordföranden.	Ledamot och ersättare som inställer sig under pågående sammanträde *registrerar* detta. *Ledamot och ersättare som under pågående sammanträde inställer sig för tjänstgöring får ej inträda under pågående ärende utan först sedan ärendet avslutats. Detta gäller ej vid sammanträde för fastställande av landstingets budget, då överenskommelse träffats om särskilda regler.* Under budgetsammanträdet sker inträdet efter beslut av ordföranden.
Kommentar 13 § *Enligt 5 kap. **14** § KL har en ledamot som inställer sig under pågående sammanträde rätt att tjänstgöra även om ersättare inträtt i ledamotens ställe. En ledamot som avbrutit tjänstgöringen vid ett sammanträde på grund av annat hinder än jäv, får därefter under samma dag inte tjänstgöra vid sammanträdet.*	*Kommentar 13 §* *Enligt 5 kap. **19** § KL har en ledamot som inställer sig under pågående sammanträde rätt att tjänstgöra även om ersättare inträtt i ledamotens ställe. En ledamot som avbrutit tjänstgöringen vid ett sammanträde på grund av annat hinder än jäv, får därefter under samma dag inte tjänstgöra vid sammanträdet.*

Talarordning

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
14 § Talare erhåller ordet i den ordning de anmäler sig. Utan hinder härav och oberoende av företrädesrätt, varom stadgas här nedan, *får ordföranden för genmäle om högst en minut ge ordet till den, som vill lämna upplysning*	**14 §** Talare erhåller ordet i den ordning de anmäler sig. Utan hinder härav och oberoende av företrädesrätt, varom stadgas här nedan, får ordföranden *i beslutsärenden ge talare ordet för replik. Replik ska*

eller rättelse med anledning av föregående talares anförande eller bemöta angrepp från dennes sida.	*innebära en sak*upplysning eller rättelse med anledning av *närmast* föregående talares anförande. *Replik medges också en talare för att bemöta angrepp från dennes sida. Replik kan endast begäras under ett anförande.*
Ordföranden i landstingsstyrelsen och särskild företrädare för varje partigrupp i fullmäktige äger på begäran för sitt första inlägg erhålla ordet före annan. Samma rätt har landstingsråd i ärende som landstingsrådet föredragit i landstingsrådsberedningen. Vid behandling av budgeten tillkommer nämnda rätt, förutom föredraganden, även det landstingsråd vars ansvarsområde är föremål för överläggning.	Ordföranden i landstingsstyrelsen och särskild företrädare för varje partigrupp i fullmäktige äger på begäran för sitt första inlägg erhålla ordet före annan. Samma rätt har landstingsråd i ärende som landstingsrådet föredragit i landstingsråds-beredningen. Vid behandling av budgeten tillkommer nämnda rätt, förutom föredraganden, även det landstingsråd vars ansvarsområde är föremål för överläggning.
Vid behandling av motion har motionären rätt att inleda debatten.	Vid behandling av motion har motionären rätt att inleda debatten.
Partigrupp ska senast kl. 15.00 dagen före fullmäktiges sammanträde till förvaltningens kansli anmäla val av särskild företrädare. Talare ska tala från talarstol eller från sin plats.	Talare ska tala från talarstol eller från sin plats.
Kommentar 14 §	***Kommentar 14 § utgår***
Partigrupps val av särskild företrädare kan avse partigruppens ordförande eller annan ledamot. Har partigruppen anmält en och samma person som särskild företrädare för gruppen under hela arbetsåret/mandatperioden behöver ny anmälan före fullmäktigesammanträdet endast göras om gruppen för detta sammanträde eller för visst ärende under sammanträdet vill ha annan	

särskild företrädare.	

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Förfarande vid **omröstning och val** **15 §** *Nya stycken 1-3*	***Yrkande,*** **omröstning och val** **15 §** *När fullmäktige har förklarat överläggningen i ett ärende avslutad, går ordföranden igenom de yrkanden som har framställts under överläggningen och kontrollerar att de har uppfattats korrekt.* *Ordföranden befäster genomgången med ett klubbslag.* *Om ordföranden anser att det behövs ska den ledamot som har framställt ett yrkande avfatta det skriftligt.* Vid omröstning används landstingssalens voterings*system*.
Vid omröstning används landstingssalens voterings*anläggning*. Omröstning kan dock ske genom upprop varvid ledamöter och tjänstgörande ersättare avger sin röst muntligen, eller vid val, sin röstsedel. Ordföranden utser i sådant fall tre ledamöter att anteckna de muntligt avgivna rösterna samt att vid omröstning avseende val, granska de avgivna sedlarnas riktighet. En ledamot som avser att avstå från att delta i ett beslut ska anmäla detta till ordföranden, innan ordföranden lägger fram förslag till beslut.	Omröstning kan dock ske genom upprop varvid ledamöter och tjänstgörande ersättare avger sin röst muntligen, eller vid val, sin röstsedel. Ordföranden utser i sådant fall tre ledamöter att anteckna de muntligt avgivna rösterna samt att vid omröstning avseende val, granska de avgivna sedlarnas riktighet. En ledamot som avser att avstå från att delta i ett beslut ska anmäla detta till ordföranden, innan ordföranden lägger fram förslag till beslut.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Protokoll *och skrivelser*	**Protokoll**

16 § Sekreteraren för fullmäktiges protokoll. Protokollet justeras av ordföranden och två justeringsmän som utses bland ledamöterna för varje sammanträde. Fullmäktige får besluta att en paragraf i protokollet ska justeras omedelbart. Yttranden vid sammanträde ska upptas stenografiskt och utskriften ska så snart som möjligt överlämnas till förvaltningens kansli av stenografen. Förvaltningens kansli tillställer talaren ett exemplar.	**16 §** Sekreteraren för fullmäktiges protokoll. Protokollet justeras av ordföranden och två justeringsmän som utses bland ledamöterna för varje sammanträde. Fullmäktige får besluta att en paragraf i protokollet ska justeras omedelbart. Yttranden vid sammanträde ska upptas stenografiskt och utskriften ska så snart som möjligt överlämnas till förvaltningens kansli av stenografen. Förvaltningens kansli tillställer talaren ett exemplar.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Interpellationer **17 §** En interpellation ska vara skriftlig och undertecknad av en ledamot. Interpellationen bör inges till förvaltningens kansli senast fyra dagar före sammanträdet vid vilket den är avsedd att framställas. En ersättare får lämna in en interpellation under ett sammanträde, om ersättaren tjänstgör som ledamot vid sammanträdet. Ordinarie ledamot behöver inte tjänstgöra vid det sammanträde som en inlämnad interpellation är avsedd att framställas. Interpellationer får riktas till - föredragande landstingsråd, - ordförandena i	**Interpellationer** **17 §** En interpellation ska vara skriftlig och undertecknad av en ledamot. Interpellationen bör inges till förvaltningens kansli senast fyra dagar före sammanträdet vid vilket den är avsedd att framställas *för beslut om den får ställas*. En ersättare får lämna in en interpellation under ett sammanträde, om ersättaren tjänstgör som ledamot vid sammanträdet. Ordinarie ledamot behöver inte tjänstgöra vid det sammanträde som en inlämnad interpellation är avsedd att framställas *för beslut om den får ställas*. Interpellationer får riktas till - föredragande landstingsråd, - ordförandena i

landstingsstyrelsen och nämnderna samt ordförande i fullmäktigeberedning, - ordförande i utskott inom landstingsstyrelsen och utskott inom annan nämnd, - ordförandena i programberedningarna och sjukvårdsstyrelserna under hälso- och sjukvårdsnämnden under förutsättning att de är förtroendevalda i landstinget, - ordförandena i styrelserna för de direkt eller indirekt landstingsägda bolagen.	landstingsstyrelsen och nämnderna samt ordförande i fullmäktigeberedning, - ordförande i utskott inom landstingsstyrelsen och utskott inom annan nämnd, - ordförandena i programberedningarna och sjukvårdsstyrelserna under hälso- och sjukvårdsnämnden under förutsättning att de är förtroendevalda i landstinget, - ordförandena i styrelserna för de direkt eller indirekt landstingsägda bolagen.
Ordförandena i landstingsstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden samt trafiknämnden får överlämna till ordförande i underlydande organ under respektive nämnd att besvara interpellation i ämne som tillhör det underlydande organets ansvarsområde.	Ordförandena i landstingsstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden samt trafiknämnden får överlämna till ordförande i underlydande organ under respektive nämnd att besvara interpellation i ämne som tillhör det underlydande organets ansvarsområde.
Enligt 5 kap. *50* § KL ska interpellationerna ha ett bestämt innehåll och vara försedda med motivering. De bör ställas enbart i angelägenheter av större intresse för landstinget.	Enligt 5 kap. *60* § KL ska interpellationerna ha ett bestämt innehåll och vara försedda med motivering. De bör ställas enbart i angelägenheter av större intresse för landstinget.
Tillåts interpellationen bör den besvaras senast vid nästa sammanträde. Svar på interpellation *bör* lämnas skriftligt och före besvarandet utdelas till fullmäktiges ledamöter.	Tillåts interpellationen bör den besvaras senast vid nästa sammanträde. Svar på interpellation *ska* lämnas skriftligt och före besvarandet *tillställas* fullmäktiges ledamöter.
Om svaret lämnas på annat sammanträde än det vid vilken interpellationen *tillåtits*, ska skriftligt svar tillställas interpellanten senast 24 timmar före sammanträdet.	Om svaret lämnas på annat sammanträde än det vid vilken *beslut fattats att* interpellationen *får ställas*, ska skriftligt svar tillställas interpellanten senast 24 timmar före sammanträdet.

Fullmäktiges ordförande får efter att ha hört vice ordförandena besluta om sammanslagning av interpellationsdebatt avseende interpellationer inom samma ämnesområde. Sammanslagning sker i möjligaste mån efter samråd med interpellanterna och svaranden.	Fullmäktiges ordförande får efter att ha hört vice ordförandena besluta om sammanslagning av interpellationsdebatt avseende interpellationer inom samma ämnesområde. Sammanslagning sker i möjligaste mån efter samråd med interpellanterna och svaranden.
Behandlingen av interpellationer bör som regel fullföljas även om interpellanten är frånvarande vid sammanträdet då interpellationen ska besvaras.	Behandlingen av interpellationer bör som regel fullföljas även om interpellanten är frånvarande vid sammanträdet då interpellationen ska besvaras.
Interpellationer får besvaras även om färre än hälften av fullmäktiges ledamöter är närvarande.	Interpellationer får besvaras även om färre än hälften av fullmäktiges ledamöter är närvarande.
Kommentar 17 §	*Kommentar 17 §*
Interpellation ska vara ställd till landstingsråd/svarande med utgångspunkt från gällande ansvarsfördelning/arbetsordning.	*Interpellation ska vara ställd till landstingsråd/svarande med utgångspunkt från gällande ansvarsfördelning/arbetsordning.*
Fullmäktiges sekreterare gör en första bedömning huruvida detta uppfylls och påpekar eventuella felaktigheter. I tveksamma fall avgör ordförande efter samråd med övriga presidiet.	*Fullmäktiges sekreterare gör en första bedömning huruvida detta uppfylls och påpekar eventuella felaktigheter. I tveksamma fall avgör ordförande efter samråd med övriga presidiet.*
Interpellation får i enlighet med vad som anges i denna bestämmelse överlämnas till annan svarande. Fullmäktiges sekreterare gör en första bedömning. I tveksamma fall avgör ordförande efter samråd med övriga presidiet.	*Interpellation får i enlighet med vad som anges i denna bestämmelse överlämnas till annan svarande. Fullmäktiges sekreterare gör en första bedömning. I tveksamma fall avgör ordförande efter samråd med övriga presidiet.* ***Med undertecknad avses ett teknikneutralt begrepp. Förutom underskrift i original godtas t.ex. undertecknade handlingar som skannats och skickats per e-post.***

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Frågor	**Frågor**
18 § En fråga ska vara skriftlig och undertecknad av en ledamot. Frågan ska inges till *presidiet* senast kl. *08.30* sammanträdesdagen. Frågan ska vara preciserad och kunna besvaras med ja eller nej.	**18 §** En fråga ska vara skriftlig och *framställas* av en ledamot. Frågan ska inges till *förvaltningens kansli* senast kl. *07.00* sammanträdesdagen. Frågan ska vara preciserad och kunna besvaras med ja eller nej.
Enligt 5 kap. *55* § KL ska en fråga ha ett bestämt innehåll och får vara försedd med en inledande förklaring.	Enligt 5 kap. *64* § KL ska en fråga ha ett bestämt innehåll och får vara försedd med en inledande förklaring.
Frågor kan riktas till samma personkrets som interpellationer.	Frågor kan riktas till samma personkrets som interpellationer.
Ordförandena i landstingsstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden samt trafiknämnden får överlämna till ordförande i underlydande organ under respektive nämnd att besvara fråga i ämne som tillhör det underlydande organets ansvarsområde.	Ordförandena i landstingsstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden samt trafiknämnden får överlämna till ordförande i underlydande organ under respektive nämnd att besvara fråga i ämne som tillhör det underlydande organets ansvarsområde.
Varje parti föreslår en prioriteringsordning av frågorna. Ordförande fördelar frågorna med rimligt hänsynstagande till partiernas storlek.	Varje parti föreslår en prioriteringsordning av frågorna. Ordförande fördelar frågorna med rimligt hänsynstagande till partiernas storlek.
Ordföranden upprättar en förteckning över inkomna frågor som anger den ordning i vilken de ska besvaras. Frågan överlämnas efter detta till svaranden. Förteckningen *delas ut* till ledamöterna innan frågorna besvaras. Endast den som ställer frågan och den som svarar deltar i överläggningen.	Ordföranden upprättar en förteckning över inkomna frågor som anger den ordning i vilken de ska besvaras. Frågan överlämnas efter detta till svaranden. Förteckningen *tillställs* ledamöterna innan frågorna besvaras. Endast den som ställer frågan och den som svarar deltar i överläggningen.

Frågor får besvaras även om färre än hälften av fullmäktiges ledamöter är närvarande.	Frågor får besvaras även om färre än hälften av fullmäktiges ledamöter är närvarande.
Kommentar 18 §	*Kommentar 18 §*
Fråga ska vara ställd till landstingsråd/-svarande med utgångspunkt från gällande ansvarsfördelning/arbetsordning.	*Fråga ska vara ställd till landstingsråd/-svarande med utgångspunkt från gällande ansvarsfördelning/arbetsordning.*
Fullmäktiges sekreterare gör en första bedömning huruvida detta uppfylls och påpekar eventuella felaktigheter. I tveksamma fall avgör ordförande efter samråd med övriga presidiet.	*Fullmäktiges sekreterare gör en första bedömning huruvida detta uppfylls och påpekar eventuella felaktigheter. I tveksamma fall avgör ordförande efter samråd med övriga presidiet.*
Fråga får i enlighet med vad som anges i denna bestämmelse överlämnas till annan svarande. Fullmäktiges sekreterare gör en första bedömning. I tveksamma fall avgör ordförande efter samråd med övriga presidiet.	*Fråga får i enlighet med vad som anges i denna bestämmelse överlämnas till annan svarande. Fullmäktiges sekreterare gör en första bedömning. I tveksamma fall avgör ordförande efter samråd med övriga presidiet.*
*Fullmäktige kan före viss frågas besvarande besluta, att frågan i ämnet får bli föremål för överläggning utan den i 5 kap. **56** § KL angivna begränsningen.*	*Fullmäktige kan före viss frågas besvarande besluta, att frågan i ämnet får bli föremål för överläggning utan den i 5 kap. **64** § KL angivna begränsningen.*

Beredning

19 §
Om inte fullmäktige beslutar något annat bestämmer landstingsstyrelsen hur de ärenden som landstingsfullmäktige ska avgöra ska beredas.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Fullmäktiges presidium **20 §** Fullmäktiges ordförande i samråd med vice ordförandena - ansvara för planeringen av fullmäktigearbetet - bereder frågor och ärenden om ansvarsfrihet och anmärkning - ansvarar för representation, uppvaktning och kondoleanser rörande fullmäktige samt veteraner - beslutar i ärenden om gemensam representation med Stockholms stad. *Kommentar 20 §* *Fullmäktige ska enligt 5 kap. **25 a** § KL besluta i frågan om ansvarsfrihet ska beviljas eller vägras. Detta beslut ska motiveras. Enligt 5 kap. **31** § KL ska fullmäktige även inhämta förklaringar från berörda nämnder och beredningar över revisionsanmärkningar. Fullmäktige ska även enligt 5 kap. **25 a** § KL ta ställning till om anmärkning ska framställas, ett beslut som även det ska motiveras.*	**Fullmäktiges presidium** **20 §** Fullmäktiges ordförande i samråd med vice ordförandena - ansvara*r* för planeringen av fullmäktigearbetet - bereder frågor och ärenden om ansvarsfrihet och anmärkning - ansvarar för representation, uppvaktning och kondoleanser rörande fullmäktige samt veteraner - beslutar i ärenden om gemensam representation med Stockholms stad - *upprättar förslag till budget för revisorerna enligt 11 kap. 8 § KL.* *Kommentar 20 §* *Fullmäktige ska enligt 5 kap. **24** § KL besluta i frågan om ansvarsfrihet ska beviljas eller vägras. Detta beslut ska motiveras. Enligt 5 kap. **32** § KL ska fullmäktige även inhämta förklaringar från berörda nämnder och beredningar över revisionsanmärkningar. Fullmäktige ska även enligt 5 kap. **24** § KL ta ställning till om anmärkning ska framställas, ett beslut som även det ska motiveras.*

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Motioner **21 §** En motion ska vara skriftlig och undertecknad av en eller flera ledamöter. En motion väcks genom att den ges in till förvaltningens kansli eller vid ett sammanträde med fullmäktige. En ersättare får väcka en motion bara när ersättaren tjänstgör som ledamot vid ett sammanträde. *Nytt stycke* ***Ny kommentar***	**Motioner** **21 §** En motion ska vara skriftlig och undertecknad av en eller flera ledamöter. En motion väcks genom att den ges in till förvaltningens kansli eller vid ett sammanträde med fullmäktige. En ersättare får väcka en motion bara när ersättaren tjänstgör som ledamot vid ett sammanträde. *Motionen bör ges in till förvaltningens kansli senast kl. 18.00 dagen före sammanträdet med fullmäktige. Om motion lämnas vid sammanträde bör detta ske senast kl. 12.00.* ***Kommentar 21 §*** ***Med undertecknad avses här ett teknikneutralt begrepp. Förutom underskrift i original godtas t.ex. undertecknade handlingar som skannats och skickats per e-post.***

Överenskommelse mellan de i landstingsfullmäktige representerade partierna om riktlinjer för landstingsfullmäktiges debatter

Tid för inlägg och antalet inlägg.

Interpellationer:
Svaranden föredrar svaret varvid hänvisning kan ske till utdelat svar.
Interpellanten 3 min
Svaranden 3 min
Interpellanten 3 min
Svaranden 3 min
Interpellanten 1 min
Svaranden 1 min

Sammanslagna interpellationer
Svaranden föredrar svaret varvid hänvisning kan ske till utdelat svar.
Interpellant A) 3 min
Interpellant B) 3 min
Svaranden 5 min
Interpellant A) 2 min
Interpellant B) 2 min
Svaranden 3 min
Interpellant A) 1 min
Interpellant B) 1 min
Svaranden 2 min

För interpellationer och sammanslagna interpellationer gäller även följande:
Övriga talare 3 + 1 min

Om polemiskt inlägg görs från ny talare kan ordföranden medge att svaranden eller interpellanterna får ett ytterligare inlägg om 1 minut.

Ny talare kan få ordet först efter det att svaranden och interpellanten haft var sitt inlägg.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Frågor: Fråga 1 min Svaranden 2 min Frågeställaren 1 min Svaranden 1 min *Frågeställaren 1 min* *Svaranden 1 min*	Frågor: Fråga 1 min Svaranden 2 min Frågeställaren 1 min Svaranden 1 min *Fråge- och svarsomgång tre utgår.*

Beslutsärenden:
I de fall särskild överenskommelse ej har träffats om debattregler tillämpas följande ordning:
Varje talare får göra tre inlägg. Första inlägg 5 min – andra inlägg 3 min - tredje inlägg 1 minut.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Nytt stycke *Repliktid* Repliktiden är 1 minut. *Nytt stycke*	*Vid beslutsärenden får repliker förekomma.* Repliktid Repliktiden är 1 minut. *Antal repliker* *Vid varje replikskifte tillåts högst två repliker per person.*